

вними його суб'єктами, крім державних структур, повинні бути недержавні структури, зокрема ЗМІ, об'єднання громадян і громадяни безпосередньо. Контроль з боку суспільства повинен передбачати визнання ролі громадської думки як важливого фактору, який суттєво впливає на правоохоронну сферу держави. Лише дієвий громадський контроль може забезпечити відкритість процесів обговорення і прийняття державних рішень з питань розвитку правоохоронної сфери. Контроль, який здійснюється не лише державою, але й громадянським суспільством, урізноманітнює можливі канали та засоби його впливу на правоохоронну сферу.

Куракін Олександр Миколайович,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та історії держави і права
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБА І ДЕРЖАВА: ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Важлива роль у створенні умов для вдосконалення інституту взаємної відповідальності особи і держави належить правоохоронним органам. Ні особистість, ні держава не зможуть у повному обсязі виконувати свої обов'язки, якщо не будуть ефективно діяти сучасні правоохоронні органи і не будуть передбачені процесуальні гарантії розв'язання конфліктів, що можуть виникати між особою і державою.

Держава покладає на себе обов'язки зі встановлення та підтримки відповідного правового режиму, проте і громадяни мають певні обов'язки перед державою, що ґрунтуються на конституційних положеннях. І якщо між цими суб'єктами виникають суперечки, що заважають втілювати в життя правові норми – у дію вступають правозахисні механізми.

Сучасні умови життєдіяльності Української держави потребують відповідного перегляду ролі, завдань і місця багатьох державних органів, насамперед, правоохоронних, як гаранта правопорядку і стабільності в суспільстві.

Національна поліція, як елемент правозахисного механізму, організовує роботу у сфері забезпечення правопорядку. Це – саме та структура, яка є кісткою системи Міністерства внутрішніх справ, ланкою, що запобігає правопорушенням, розслідує та розкриває їх, виконує інші функції, передбачені законодавством [1].

Як складова цілісної системи взаємозв'язку особи й держави, Національна поліція виступає від імені держави, уособлює собою державу і зобов'язана нести відповідальність перед громадянами за свої дії. Саме цей орган у першу чергу відчуває на собі вплив нового, демократичного середови-

ща з його здобутками і проблемами. Їй доводиться працювати в нових умовах, майже не відомих раніше ситуаціях.

Кожен вчинок працівника можна розглядати як своєрідний барометр мікроклімату в органах внутрішніх справ, що виражає ступінь довіри до них з боку населення. Крім того, приналежність до особливої категорії державних службовців обумовлює і більш високу ступінь відповідальності їх за свої дії.

До останнього часу міліція розглядалася винятково як інститут держави, складова органів виконавчої влади, засіб силової дії, впливу на суспільство загалом та окремого громадянина зокрема. Міліцію розглядали тільки як силу, яка протидіє злочинності. Таке розуміння звужує справжню роль усіх правоохоронних органів, основна мета функціонування яких полягає не тільки в боротьбі зі злочинністю, запобіганні вчиненню злочинів, скільки у створенні правового порядку, захисті прав і свобод громадян. Водночас в умовах демократизації суспільства відповідні підрозділи слід розглядати «...як інструмент громадянського суспільства, а не як частину закритої тоталітарної системи» [2, с. 12].

Для досягнення вказаної мети сьогодні переглядається законодавча база діяльності МВС України з чітким визначенням головних положень, завдань і функцій, прав і обов'язків працівників, гарантій їх соціального захисту. Без кардинальних змін у відносинах органів внутрішніх справ з населенням, їх підтримки забезпечити дієвий захист громадян і держави неможливо.

Нова концепція правоохоронної діяльності передбачає підвищену увагу до працівників органів внутрішніх справ з боку держави, їх правову захищеність, за відсутності яких їх дії при несенні служби втрачають активний характер, і крім того, вони самі нерідко стають об'єктами протиправних посягань.

Крім того, для підвищення престижу правоохоронної діяльності, необхідна стабільна економічна ситуація, чіткість та професійність виконання представниками МВС України своїх обов'язків та застосування прав і юридична грамотність населення.

Реформування правоохоронних органів передбачає забезпечення міжнародно-правових стандартів у діяльності органів внутрішніх справ і розв'язання таких завдань: 1) інтенсифікацію процесу трансформації європейських стандартів у національне законодавство; 2) створення необхідних мінімальних умов для втілення міжнародних стандартів у діяльність органів внутрішніх справ; 3) підвищення правової культури співробітників органів внутрішніх справ щодо знання міжнародних стандартів і уміння використовувати їх у своїй роботі; 4) підвищення вимог дотримання міжнародних стандартів у діяльності органів внутрішніх справ.

1. Про Національну поліцію : Закон України // ВВР. – 2015. – № 40–41. – Ст. 379.

2. Цельєв О.В. Міліція як інститут громадянського суспільства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук. – К., 1998.